

การใช้ยากันชักในทางปฏิบัติ

ศก.อุว.สมศักดิ์ เกียมเก่า^{1,2}

¹ สาขาประสาทวิทยา ภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

² กลุ่มวิจัยโรคลมชักแบบบูรณาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ปัญหาการใช้ยากันชักทางปฏิบัตินั้นมีหลายประการที่ถูกถามบ่อยๆ เพื่อความเข้าใจง่าย บทความนี้จึงเขียนในรูปแบบการถาม - ตอบ

คำถาม : การชักครั้งแรกแบบใดที่ควรให้ยากันชัก

คำตอบ : โดยทั่วไปแล้วการชักครั้งแรกมักจะไม่ใช่การชัก เพราะการชักครั้งแรกมีโอกาสชักซ้ำไม่บ่อย และมักเกิดจากการชักที่มีสิ่งกระตุ้นให้เกิดอาการชัก (provoked seizure) การเริ่มให้ยากันชักหลังจากมีการชักครั้งแรก ได้แก่

1. การชักแบบต่อเนื่อง (status epilepticus)
2. การชักครั้งแรกในผู้ป่วยที่มีรอยโรคในสมอง เช่น intracerebral hemorrhage, brain tumor, encephalitis เป็นต้น
3. ผู้ป่วยต้องการเพราะผลกระทบจากการชักสูงมาก เช่น แพทย์ พนักงานขับรถ ขับเครื่องบิน นักกีฬาว่ายน้ำ เล่นกีฬาผาดโผน

คำถาม : ยากันชักที่เลือกใช้เป็นชนิดแรกในผู้ป่วยโรคลมชัก พิจารณาอย่างไร

คำตอบ : การพิจารณาเลือกยากันชักประกอบด้วย

1. ชนิดการชัก การชักแบบ absence seizure ต้องใช้ยา sodium valproate การชักแบบอื่นๆ ยกเว้น absence seizure และ myoclonic seizure ตอบสนองต่อยากันชักกลุ่มมาตรฐานทุกชนิด
2. ประวัติการแพ้ยา ถึงแม้จะไม่เคยทานยากันชัก แต่อาจได้ยากันชักรักษาอาการปวดหรืออาการทางจิตมาก่อนได้ เช่นยา carbamazepine, gabapentin, sodium valproate มาก่อนได้
3. โรคร่วม เช่น โรคไต โรคตับ ก็ต้องเลือกยาที่ไม่มีผลต่อตับ ไต
4. ผลเสียที่อาจเกิดขึ้นเมื่อได้รับยา เช่น คิดคำพูดลำบาก น้ำหนักขึ้น น้ำหนักลดลง มีน้ตาขุ่น
5. ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ
6. ความประสงค์ของผู้ป่วย

คำถาม : การเลือกใช้ยากันชักระหว่างกลุ่มมาตรฐานและกลุ่มใหม่ มีหลักอย่างไร

คำตอบ : การเลือกใช้ยากันชักในกลุ่มมาตรฐานมีความคุ้มค่ามากที่สุด เพราะประสิทธิภาพไม่แตกต่างกับยากันชักกลุ่มใหม่ ราคาถูกกว่า ผลการศึกษาในระยะยาวมีมากกว่า การเลือกใช้ยากันชักกลุ่มใหม่มีข้อบ่งชี้ คือ กรณีมีประวัติแพ้ยากันชักกลุ่มมาตรฐาน หรือมีโรคที่อาจได้รับผลเสียจากยากันชักกลุ่มมาตรฐาน เช่น โรคตับวาย ไตวาย หรือต้องการตั้งครรภ์

คำถาม : ระยะเวลาที่ต้องใช้ยากันชักรักษาโรคลมชักนานเท่าใด

คำตอบ : ระยะเวลาที่ต้องได้รับยากันชัคนานประมาณ 2-3 ปี นับตั้งแต่การชักครั้งสุดท้าย เมื่อไม่มีอาการชักต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 2 ปี ก็ต้องพูดคุยกับผู้ป่วยถึงประโยชน์ของการหยุดยา และความเสี่ยงในการชักซ้ำหลังหยุดยา ถ้าตกลงว่าจะหยุดยาก็ต้องค่อยลดขนาดยาลงอย่างช้าๆ ใช้เวลาประมาณ 6 เดือน ถึง 1 ปี

คำถาม : การใช้ยากันชักเพื่อป้องกันการชักมีข้อบ่งชี้เมื่อใด

คำตอบ : ข้อบ่งชี้ของการป้องกันการชักโดยทั่วไปไม่มี แต่อาจพิจารณาในบางกรณีต่อไปนี้

1. ผู้ป่วย epidural และ subdural hematoma, intracerebral hemorrhage, brain tumor ขนาดใหญ่ต้องได้รับการผ่าตัดสมอง
2. ผู้ป่วย depressed fracture skull หรือถูกยิงที่ศีรษะ และกระสุนฝังในสมอง

คำถาม : การ loading ยากันชักมีข้อบ่งชี้เมื่อใด

คำตอบ : ข้อบ่งชี้การ loading ยากันชัก ได้แก่

1. ภาวะชักต่อเนื่อง (status epilepticus)
2. ภาวะชักเป็นชุดที่มีโอกาสชักรุนแรง เป็นการชักแบบต่อเนื่อง